

MEMORANDUM

c.c. T
DGES n.t.
DIE
DES

Van: DIO/UC en SA

Datum: 16 augustus 1971

Aan: M en R via DIO, DGIS en S

No.: 79/71

Onderwerp: Vergelijk EEG en EVA

*Eerste
minuten T*

Aan het verzoek van M om de punten van verschil van mening aan te geven met het DGES kan worden voldaan aan de hand van ons memorandum van 2 augustus j.l., no. 74/71, en het memorandum van DES en DIE van 6 augustus j.l., no. 627.

Uit de beide memoranda blijken onzes inziens een, of misschien twee, fundamentele punten van geschil.

1. Het eerste, naar onze mening meest essentiële verschil van mening is gelijk aan dat hetwelk in het memorandum van 26 april 1971, no. 177/71, door DIE/SA aan DGIS/DGES werd voorgelegd. De stelling in dat memorandum was, dat de uitbreiding van de EEG de totstandkoming van een EEG-ontwikkelingsbeleid noodzakelijk maakte, ter compensatie van de nadelige gevolgen die de uitbreiding voor de ontwikkelingslanden zou meebrengen. De beleidskeuze die in het memorandum werd voorgelegd (vide pagina 4 van bijgevoegd memorandum) was of de totstandkoming van een EEG-ontwikkelingsbeleid onmiddellijk punt van onderhandeling moest worden gemaakt en moest worden betrokken in de toetredingsbesprekingen, dan wel of aan de bespoediging van de toetredingsonderhandelingen prioriteit moest worden gegeven, in welk geval door Nederland de wens om een communautair ontwikkelingsbeleid in de lopende onderhandelingen in te brengen niet zou moeten worden naar voren gebracht. In feite betekende dit derhalve een keuze tussen het verlenen van prioriteit aan het ontwikkelingsbeleid (hetgeen SA voorstond) of aan het Europese toetredings- (toenaderings-) beleid (hetgeen DIE voorstond).

In het onderhavige geval van de toenadering tussen de EEG en de neutrale EVA-landen doet zich in wezen precies dezelfde noodzaak voor om een keuze te maken, ook al wil het ons voorkomen dat de politieke betekenis van de onderwerpelijke toenadering niet gelijk is aan die van de toetreding van het VK.

Wij zijn derhalve van mening dat door Nederland ook in de onderhandelingen tussen de EEG en de neutrale EVA-landen krachtig moet worden bepleit dat, gelijktijdig met de uitwerking van het toenaderingsakkoord, een beoordeling plaatsvindt van de mate van benadeling der ontwikkelingslanden en maatregelen worden vastgesteld ter compensatie van deze nadelen. DES/DIE menen dat zulks niet tijdens de onderhandelingen moet geschieden, omdat zulks de onderhandelingen zou kunnen vertragen.

Wij achten een spoedige prioriteitskeuze tussen beide delen van het buitenlands beleid van het grootste principiële en praktische belang. Voorts achten wij de huidige feitelijke achterstelling

- van -

MEMORANDUM

Van:

Datum:

Aan:

Onderwerp:

- 2 -

van het ontwikkelingsbeleid bij het Europese beleid, zonder dat daaraan een principiële beleidsbeslissing ten grondslag ligt, niet in overeenstemming met de eis van een duidelijk en krachtig beleid.

2. Een tweede principiële verschil van mening dat uit beide memoranda naar voren lijkt te komen, betreft het uitgangspunt. Wij stelden dat de voorziene toenadering tussen de EEG en de neutrale EVA-landen ten nadele van de ontwikkelingslanden zal strekken. In het memorandum van DES/DIE wordt, naar wij menen, met dit uitgangspunt niet ingestemd. Naar onze mening moet dit evenwel op een misverstand berusten, aangezien, zoals hierboven onder 1 reeds bleek, DIE en SA in hun eerdergenoemde gezamenlijke memorandum van 26 april j.l. geen verschil van beoordeling over het uitgangspunt, n.l. de benadeling der ontwikkelingslanden, hadden. De ernstige omvang die deze benadeling kan aannemen, werd toen tevens vrij uitvoerig uiteengezet.

Aangezien bovendien DGIS en DGES het memorandum van 26 april j.l. parafeerden en doorgeleidden aan de departementsleiding, bestaat er ook op directeur-generaals-niveau overeenstemming over het uitgangspunt.

Deze overeenstemming maakt het overbodig om de in het memorandum van DES/DIE op pagina 1 ontwikkelde stellingen - die wij alle onjuist, of irrelevant, achten - opnieuw te bestrijden.

Wij menen tenslotte nog te moeten reageren op de op pagina 2 van het memorandum van DES/DIE voorkomende zin, die luidt: "Wel zou Nederland, als t.z.t. in het GATT de toetredings- en associatie-overeenkomsten worden besproken, in de EEG moeten pleiten voor een tegemoetkomende houding tegenover andere GATT-landen, die gerechtvaardigde claims kunnen leggen".

Onzes inziens is deze suggestie geheel irrelevant in het kader van de aan de orde zijnde problematiek van de benadeling van de ontwikkelingslanden, tenzij de suggestie uitgaat van de opvatting dat alle GATT-leden, ontwikkelde en onderontwikkelde, te dezer zake over een kam dienen te worden geschoren, m.a.w. non-discriminatoire dienen te worden behandeld en tenzij deze opvatting ervan uitgaat, dat met schade geleden door ontwikkelingslanden die geen lid van het GATT zijn, geen rekening zou behoeven te worden gehouden. Indien wèl de non-discriminatie en het negeren van de vele ontwikkelingslanden die geen lid van het GATT zijn, door DES/DIE wordt gepropageerd, dan moeten wij constateren dat zulk een opvatting fundamenteel in strijd is met het regeringsbeleid, met hoofdstuk IV van het GATT en met de door de aanvaarding van het algemene tariefpreferentiesysteem voor ontwikkelingslanden bestaande nieuwe internationale handelspolitieke verhoudingen.

- De -

MEMORANDUM

Van:

Datum:

Aan:

Onderwerp:

- 3 -

De gedane suggestie is derhalve hetzij irrelevant, n.l. indien hij betrekking heeft alleen op ontwikkelde landen, hetzij fundamenteel onjuist en onaanvaardbaar, indien hij tevens betrekking heeft op ontwikkelingslanden. De andere opvattingen en suggesties voorkomende op pagina 2 van het memorandum van DES/DIE zijn in feite gebaseerd op het - door ons bestreden - primaat van de Europese politiek.

Conclusie

Het verschil van mening tussen DES/DIE en ons is terug te voeren tot de vraag of het ontwikkelingsbeleid dan wel het Europese beleid m.b.t. de toetreding, resp. toenadering, van een aantal Europese landen, prioriteit moet hebben in het Nederlandse buitenlandse beleid. De noodzaak tot deze beleidskeuze werd op 26 april j.l. reeds door DIE en SA in een gezamenlijk memorandum aan de departementsleiding voorgelegd. Deze beleidskeuze werd door de vorige regering niet genomen.

Wij adviseren uit principiële en praktische overwegingen dat deze keuze thans wordt gemaakt.